

Зорина ШАЦЬКА,

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри смарт-економіки,
Київський національний університет технологій та дизайну*

Zorina SHATSKAYA,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of Smart Economics,*

Kyiv National University of Technologies and Design

ORCID ID: 0000-0003-1600-148

**БІОЕКОНОМІКА В ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ
ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

**BIOECONOMY IN THE ACTIVITIES OF DOMESTIC ENTERPRISES
OF THE AGRO-INDUSTRIAL SECTOR OF THE NATIONAL
ECONOMY**

Вітчизняний агропромисловий сектор є одним з провідних секторів економіки країни. До війни Україна забезпечувала продовольством понад 400 млн. людей в світі. За прогнозами згідно Плану відновлення України «Нова аграрна політика» передбачається досягнути рівня забезпечення продовольством до 2 млн людей в світі [4]. Виробництво таких обсягів сільськогосподарської продукції забезпечувало понад 100 великих сільськогосподарських підприємств у формі агрохолдингів, 12 з яких за показниками доходів та обсягів виробленої сільськогосподарської продукції наближається до рівня провідних світових ТНК. Так, за період 2020-2021 р.р. агрохолдинг «Kernel» збільшив на 2,4 млрд грн чистий прибуток, агрохолдинг «Ерідон» – на 2,06 млрд грн, агрохолдинг «Сантрейд» – на 1,14 5млрд грн [8].

**МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КРУГЛИЙ СТИЛ
«ПРОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАВИЧОК ТА ПІДХОДІВ ДО СТАЛОЇ
БІОЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ В УКРАЇНІ»**

Нарощення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції та інтенсифікація сільськогосподарського підприємництва призвели до того, що розораність земель в Україні становить 80% сільськогосподарських угідь, що займає приблизно 57% території країни. Окрім того, негативними наслідками інтенсифікації сільськогосподарського виробництва є:

1. Забруднення сільськогосподарських земель пестицидами та іншими хімічним добривами.
2. Руїнування родючого шару ґрунту (чернозему). Наприклад, на деяких територіях країни втрати гумусу у лісостепу становлять 22%, степу – 20% і поліссі – 19% [7].
3. Зменшення біологічного різноманіття тварин та рослин.
4. Скидання забруднюючих речовин в річки та озера.
5. Викиди парникових газів.
6. Викиди небезпечних хімічних речовин, тощо [1].

Таким чином, діяльність вітчизняних підприємства агропромислового сектору спричиняє значний вплив на зміну навколишнього середовища. «Тривалий час звичною моделлю був виробничий процес, коли ресурси потрапляли у виробництво, готовий продукт надходив до споживача, і відходи, отримані на стадіях виробництва та споживання, поверталися в довкілля» [6]. Однак, в сучасних умовах в зв'язку зі стрімкими змінами клімата та довкілля все більшого значення перед сільськогосподарськими підприємствами постають питання захисту навколишнього середовища від різних видів забруднення, виробництво екологічно чистих продуктів. Щоб «підприємство зайняло на ринку провідні позиції, підвищувало якість продукції та прибутковість, воно не може не зважати на такий суттєвий чинник, як впровадження нових технологій» [9], що забезпечується переходом до біоекономіки. Біоекономіка включає виробництво відновлюваних біоресурсів та їх

переробку в продукти харчування, корми, ліки та інші біопродукти та біоенергію [2, с. 132].

Одним з напрямів біоекономіки, що сприяє зменшенню відходів від виробництва сільськогосподарської продукції, який активно впроваджується у вітчизняному агропромисловому секторі є створення біогазових комплексів. На сьогоднішній день зі 100 великих вітчизняних сільськогосподарських підприємств у формі агрохолдингів тільки 6 мають в своїй структурі біогазовий комплекс, а саме:

- «Миронівський хлібпродукт»;
- «Vitagro»;
- «Галс Агро»;
- ТОВ «Земля і Воля»;
- «Панда»;
- «Україна 2001».

Відновлення родючості ґрунтів, зменшення рівня забрудненості ґрунтів, зниження рівня ерозії та інше сприяє створення в структурі агрохолдингів лабораторії контролю якості стану ґрунтів. На сьогоднішній день майже всі вітчизняні великі сільськогосподарські підприємства у формі агрохолдингів мають таку лабораторію у своїй структурі. Однією з основних задач лабораторії є здійснення моніторингу стану посівів і якості польових робіт. Більш потужні агрохолдинги в своїй структурі можуть створити велику науково-дослідну інфраструктуру. Наприклад, агрохолдинг «Kernel» заснував центр агрохімічних досліджень «Kernel lab».

Наступним напрямом біоекономіки є відновлення водних ресурсів. Цей напрям біоекономіки активно впроваджується агрохолдингом «Нібулон». У 2009 році агрохолдинг «Нібулон» запустив інвестиційний проєкт з відновлення річок Дніпро та Південний Буг, як судноплавних транспортних артерій України. В

**МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КРУГЛИЙ СТИЛ
«ПРОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАВИЧОК ТА ПІДХОДІВ ДО СТАЛОЇ
БІОЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ В УКРАЇНІ»**

рамках проекту збудовано 18 елеваторних комплексів та перевантажувальних терміналів у різних регіонах України, які працюють на засадах біоекономіки.

Деякі агрохолдинги-лідери галузі, наприклад, Кернел та Миронівський хлібопродукт виділяють екологічну складову в рамках корпоративної соціальної відповідальності, інші, зокрема Астарта-Київ – розділяє екологічну та соціальну відповідальність [5].

Переходу до біоекономіки в агропромисловому секторі економіки України сприяє розроблена урядом «Концепція Державної стратегії розвитку біоекономіки України до 2030 року (проект)», яка визначає необхідність створення можливостей для досягнення інноваційного зростання (дослідження і новації), стійкого зростання (ресурсоефективність і розвиток низьковуглецевої економіки) та інклюзивного зростання (зайнятність, продуктивність, соціальна і територіальна згуртованість) [3]. Концепцією визнано сільське господарство, лісівництво та рибальство, як пріоритетні напрями розвитку біоекономіки в Україні в агропромисловому секторі економіки. Стратегія розвитку біоекономіки в Україні передбачає до 2030 року [3]:

- закласти системні основи розвитку біоекономіки в Україні;
- забезпечити створення нових підгалузей промисловості, націлених на випуск інноваційних біотехнологічних продуктів для хімічної і нафтохімічної промисловості, фармацевтики, лісопереробки, побутового та медичного обслуговування населення тощо;
- стимулювати розвиток виробництва і споживання біотехнологічної продукції на існуючих в Україні ринках, перш за все, в агропродовольчому секторі;
- доповнити існуючу систему заходів підтримки сільського господарства, медицини та фармацевтики.

**МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КРУГЛИЙ СТИЛ
«ПРОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАВИЧОК ТА ПІДХОДІВ ДО СТАЛОЇ
БІОЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ В УКРАЇНІ»**

Список використаних джерел:

1. Бураяй А. П., Непочатенко О. А. Вплив діяльності сільськогосподарських підприємств на навколишнє природне середовище. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. 20(1). URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.ua/archive/20_1_2018ua/16.pdf
2. Інтелектуалізація соціально-економічного розвитку України в перспективі післявоєнного відновлення: моногр. / за наук. ред. О. В. Ольшанської, А. А. Олешко, З. Я. Шацької. Київ: КНУТД, 2022. 340 с., с.132.
3. Концепція Державної стратегії розвитку біоекономіки України до 2030 року (проект). НДІ економіки і менеджменту. URL: <https://nubip.edu.ua/node/72005>
4. Підоричева І. Ю. Ключові завдання повоєнного відновлення економіки України. *Zn.ua* : веб-сайт. 16 червня 2022 р. URL: <https://zn.ua/ukr/macrolevel/kljuchovi-zavdannja-povojennoho-vidnovlennja-ukrajini.html>
5. Просторові форми організації бізнесу в Україні: тенденції, перспективи та механізми розвитку: наукова доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. ред. М.І. Мельник. Львів, 2018. 107с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»)
6. Федина С. М., Ковальов Б. Л., Ігнатченко В. М. Біоекономіка: поняття, стратегії, стан та перспективи розвитку підприємницьких фірм в Україні. *Механізм регулювання економіки*, 2019, № 3. URL: https://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/articles/issue_42/Svitlana_M_Fedyna_Bohdan_L_Kovalov_Vitaliy_M_IgnatchenkoBioeconomics_the_Essence_of_the_Concept_Strategies_Status_and_Pro.pdf
7. Хто вбиває українські землі або як зупинити деградацію ґрунтів. *Agropolit* : веб-сайт. 2019. 6 червня. URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/566-hto-vbivaye-ukrayinski-zemli-abo-yak-zupiniti-degradatsiyu-gruntiv>
8. Шацька З. Я. Розвиток підприємницьких структур агропромислової сфери в умовах військового екоциду. *Ефективна економіка*. 2023. №7. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1872/1889>
9. Шацька З. Я., Семко В. В. Впровадження нових технологій на вітчизняних підприємствах Міжнародна науково-практична конференція Сучасні детермінанти розвитку бізнес-процесів в Україні. 24 травня 2017 р. Київ, КНУТД. 2017. с. 370-373. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/7207/1/20170524_Determinant_P370-373.pdf

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL ROUND TABLE
«PROMOTION OF EUROPEAN SKILLS AND APPROACHES FOR
SUSTAINABLE BIOECONOMY IN THE CONDITIONS OF UKRAINIAN
ACUTE CHALLENGES»**